

Seminarium

Cyfrowe i wizualne:

Nowe podejścia do badań historii miast Europy Środkowo-Wschodniej

7-8 listopada 2013 roku

Organizator

Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej (Lwów, ul. Bohomolca 6)

Dzięki wsparciu

The European Association for Digital Humanities

Koordynator

Mariya Pohorilko

Opis ogólny:

Pojawienie się i dynamiczny rozwój technologii geo-przestrzennych (System Informacji Geograficznej, ang. GIS) oraz multimedialnych sprawiły, że aktywnie zaczęły one przenikać do wszystkich sfer naszego życia codziennego. Technologie te tworzą nie tylko nowe narzędzia do badania przeszłości i przedstawiania wyników badań historycznych w nowy sposób, lecz również bezpośrednio wpływają na same badania, ich metodologię i tematykę oraz zmieniają rozumienie odbiorcy. „Cyfrowa historia” to przede wszystkim cyfrowe sposoby wizualizacji danych przestrzenno-czasowych, ruchów historycznych, grup społecznych i etnicznych, dynamiki językowej, geografii wyobrażonej. Specjalne miejsce w tej strukturze zajmują urbanistyka i studia miejskie, ponieważ nowe instrumenty i metody badawcze, które proponuje cyfrowa historia, pozwalają na badanie wielowarstwowej i wielokulturowej historii miast w szczególny, nieliniowy sposób.

Współcześni badacze mają możliwość pracy z nowymi mediami, przy tworzeniu cyfrowych bibliotek, archiwów, baz danych dziedzictwa kulturowego i kolekcji muzealnych, biorą udział w tworzeniu rekonstrukcji cyfrowych – wszystko to wymaga wspólnych wysiłków humanistów, programistów, dizajnerów i innych specjalistów. Stąd też historia cyfrowa przewiduje nie tylko nowe formy gromadzenia i translacji wiedzy historycznej, ale i nowe sposoby organizacji społeczności akademickiej i środowiska naukowego.

W tym dynamicznym procesie wiele jest pytań i dyskusji. Na przykład – jak pojawienie się technologii cyfrowych wpływa na samą strukturę tworzenia i rozpowszechniania się wiedzy historycznej? W jaki sposób wpływają one na sposoby funkcjonowania instytucji naukowych i środowisk zarówno w wymiarze międzynarodowym, jak i lokalnie? Czy nowe media zmieniają sposoby prowadzenia badań

historycznych, czy tylko sposoby ich prezentacji? Czy pojawienie się dodatkowych, często zaś nadliczbowych źródeł stymuluje nowe podejścia i pytania badawcze, czy tylko mnoży przykłady? Jak liczne projekty digitalizacyjne oraz używające Internetu jako przestrzeni archiwizacyjnej wpływają na pracę historyka ze źródłami? Czy globalna sieć jest istotnym czynnikiem w pokonywaniu nierówności i wymianie doświadczeń co do różnych metodologii badań historycznych? Jak metody i instrumenty cyfrowej historii zmieniają procesy dekonstrukcji istniejących narracji i tworzenia nowych? Czy struktura narracji historycznej będzie się zmieniać w epoce hipertekstualizacji i łączenia różnych rodzajów mediów – tekstu, fotografii, wideo, audio? Czy skupiając się na przykładach realizacji cyfrowych i interaktywnych projektów z historii miast, można mówić o zmianach metodologii badań historycznych – a jeśli tak, jakie to zmiany? Jaki jest potencjał „cyfrowej historii” w badaniach w tym regionie i jak to wpływa na zmiany naukowego paradygmatu wśród historyków? I ostatecznie – jakie szanse i wyzwania stawia cyfrowa historia przed studiami urbanistycznymi?

Seminarium „Cyfrowe i wizualne: nowe podejścia do badań historii miast Europy Środkowo-Wschodniej” to forum, które umożliwi nam dyskusję nad lokalnymi przykładami i globalnym kontekstem zastosowania nowych mediów i narzędzi GIS w badaniach historii miast Europy Środkowo-Wschodniej. Dzięki nowym technologiom proces rozwoju istniejących i tworzenia nowych cyfrowych projektów historycznych gwałtownie się intensyfikuje. Prezentacja wybranych projektów pozwoli nie tylko na ukierunkowanie dyskusji, ale również na dostrzeżenie zarówno możliwości, jak i wyzwań pojawiających się na różnych etapach realizacji projektów. Seminarium otwiera serię spotkań w Centrum Historii Miejskiej, organizowanych w celu stworzenia platformy wymiany doświadczeń i realizacji wspólnych projektów wykorzystujących metodykę cyfrowej historii w badaniach miast w Europie Środkowej i Wschodniej.

Uczestnictwo w seminarium możliwe jest po uprzednim zapisie. Prosimy o nadesłanie krótkiej informacji o sobie oraz zainteresowania chęci udziału w seminarium do **20 października 2013 roku** na adres koordynatora seminarium, Mariji Pohorilko: m.pohorilko@lvivcenter.org.

Język roboczy seminarium: angielski oraz ukraiński.

Udział w seminarium jest **bezpłatny**.

Program

Dzień 1 / Czwartek/ 7 listopada 2013 roku

Powitanie

10.00-10.15

Panel I: Miasta „zdigitalizowane” – ikonografia, badania czy współpraca? Różne sposoby prezentacji przeszłości miejskiej w sieci

10.15-12.15

Upowszechnienie dostępu do Internetu stworzyło niemal nieograniczone możliwości tworzenia i prezentowania swoich treści przez każdego zainteresowanego, czy to na blogu, czy to na osobnej stronie internetowej. Nawet jeśli miasto ma swoje muzeum w wymiarze fizycznym, sieć tworzy możliwości tworzenia wirtualnych muzeów nie tylko miast, lecz również pewnych wydarzeń czy procesów, które mają miejsce w przestrzeni miejskiej. Miasto literackie, sportowe, kulturowe, historyczne, na zdjęciach czy we wspomnieniach – w obecnych warunkach potrzeba naprawdę minimum środków, by stworzyć „swoje” wirtualne miasto.

Jakie jest miejsce cyfrowych projektów historycznych, realizowanych przez profesjonalnych badaczy, wśród setek innych projektów historycznych w sieci? Na ile korzystny jest dla zrozumienia nowych formatów tworzenia i rozpowszechnienia informacji umowny podział na profesjonalistów i amatorów? Co oznacza w takiej sytuacji wytwarzanie „wiedzy”, i w związku z tym – kto może czy powinien prowadzić badania nad miastem i prezentować je w sieci? Jak funkcjonują mechanizmy zaufania i wiarygodności w warunkach takiego pluralizmu?

Prezentacje:

- Warszawa 39 (<http://www.warszawa1939.pl/>)
- Centrum Historii Miejskiej – Lwów interaktywny (<http://www.lvivcenter.org>)
- Mapy miejskie Imperium Rosyjskiego przełomu XVIII/XIX wieku. Metoda analizy cyfrowej
- TimeMachine (<http://timemachine.comuv.com/>)

Dyskutant: dr Charles van den Heuvel

12.15-13.30 Obiad

Panel II: Wieloraka przeszłość: przestrzeń miejska jako miejsce różnych pamięci i konkurencyjnych narracji

13.30-15.30

Miasto środkowoeuropejskiej do połowy XX wieku to przestrzeń, w której istniały różne grupy etniczne, religijne i społeczne, i w której przeplatały się różne kultury. Druga wojna światowa zmieniła niemal zupełnie charakter demograficzny, a w wielu przypadkach również strukturę przestrzenną miast. Te radykalne zmiany pociągały za sobą przemilczanie i wypieranie pamięci o innej historii miasta, o przeszłości innych grup, które tu żyły, i dla których nie było miejsca w oficjalnych, a często również nieoficjalnych narracjach okresu powojennego. Walka o to, do kogo należy miasto, coraz częściej toczy się w sieci, za pomocą projektów prezentujących tylko wybrane, a czasami wręcz bardzo wąskie perspektywy w badaniach tej trudnej przeszłości. Ważną rolę w tych reprezentacjach odgrywają materiały wirtualne, szczególnie, gdy mówimy o dziedzictwie w różnych językach, dla czytelników z różnych krajów, z różnym spojrzeniem na przeszłość.

Ze względu na te konteksty i wyzwania, w dyskusji nad wybranymi projektami w tym panelu istotne jest pytanie o potencjał projektów wizualnych w zmianie wyobrażonych map miejskich. Jak za pomocą wizualizacji danych na mapie można interpretować fakty historyczne, wydarzenia, procesy? Czy cyfrowe projekty historyczne umożliwiają historykom badanie tych tematów, które były dotąd niedostępne? Czy omawiane projekty kompleksowo rekonstruują różne etniczne, kulturowe i historyczne aspekty przeszłości miejskiej? Czy pokazując pewne strony życia miejskiego, projekty te nie przemilczają innych? Z drugiej strony, czy projekty takie mają potencjał ułatwiania komunikacji między różnymi narracjami, czy przeciwnie – sieć sprzyja rozwojowi niszowego podejścia do przeszłości miasta z wieloetniczną przeszłością? Czy projekty, które wykorzystują materiały wizualne, szczególnie historyczne, proponują również krytyczną refleksję na temat tych materiałów jako instrumentów tworzenia jednych narracji i marginalizowania innych?

Prezentacje

- reVILNA. Vilnius Ghetto Project (<http://www.revilna.org>)
- Starosajmiste.info – Past and present of Staro sajmište (<http://www.starosajmiste.info/en/#>)
- Teatr NN. Ośrodek Brama Grodzka. (<http://teatrnn.pl/>)
- Lwow przedwojenny (lwowprzedwojenny.eu)

Dyskutant: prof. Paul Arthur

15.30-16.00 Przerwa kawowa

Dyskusja z udziałem dr Charlesa van den Heuvel: Cyfrowa kartografia, serwisy społecznościowe, świadectwa historyczne

16.00-17.30

Moderator: Marija Pohoričko

Dzień 2 / Piątek / 8 listopada 2013 roku

Dyskusja z prof. Paulm Arthurem: Biografia zbiorowa i historia społeczna

10.00-11.30

Moderator: Wołodmyr Kulikow

11.30-12.00 Przerwa kawowa

Dyskusja: Izolowane historie, sprzeczne narracje, wspólne projekty: jak „cyfrowa historia: może pomóc w badaniu miast Europy Środkowo-Wschodniej?”

12.00-14.00

Pisanie historii w postkomunistycznej i postsocjalistycznej Europie zależne jest dziś wciąż w dużym stopniu od państwa, polityki i zastanych ram instytucjonalnej nauki. Uogólniając, powiedziec można, że istnieje pewna ciągłość od czasów, gdy historia podlegała instrumentalizacji i była zmonopolizowana na wszystkich poziomach przez organizację partyjną. Niektóre państwa i środowiska w sposób świadomy przerwały ten związek, próbując uwolnić nauki historyczne od starego paradygmatu. Inne w dalszym ciągu nie mogą pozbyć się dawnych „zwyczajów” i wykorzystują historię w celach politycznych.

Podczas dyskusji z udziałem wszystkich uczestników seminarium rozmawiać będziemy o tym, czym jest publiczna, a nie upolityczniona i zideologizowana historia. Gdzie przebiega granica między jedną a drugą? Co zmieniło się po upadku reżimów niedemokratycznych, zmianie granic i struktur społecznych pod koniec XX wieku? Czy miała lub ma miejsce krytyczna refleksja nad rolą historii i historyków w społeczeństwie i w państwie? Czy „historia cyfrowa” może pomóc lepiej zrozumieć historię w tym złożonym i pełnym sprzeczności regionie Europy? Jakie są atuty badaczy wykorzystujących narzędzia historii cyfrowej, jakie zaś stoją przed nimi wyzwania i co ich ogranicza? Czy „technologie cyfrowe” pociągają zmiany metodologii badań, czy są jedynie nową technologią i tylko technicznie uzupełniają praktyki i metodologie badań historycznych? Jak wykorzystuje się możliwość współpracy w projektach cyfrowych? Jak na badania historyczne wpływa crowd sourcing?

Moderator: Bohdan Szumylowycz

14.00-15.30 Zakończenie seminarium oraz lamka wina „na pożegnanie”